

Národní konference s mezinárodní účastí
INŽENÝRSKÁ MECHANIKA 2002

13. – 16. 5. 2002, Svratka, Česká republika

**S4P - PROGRAM PRAKTICKÉHO VYUŽITÍ POZNATKŮ
BADATELSKÉHO VÝZKUMU¹**

Ivan Dobiáš²

***Abstract:** The S4P programme (Science for Practice) of the Engineering Academy of the Czech Republic (EACR) concentrates on new research knowledge transfer into industry and applications. Beside the research information system the S4P programme also includes other activities of the EACR, e.g. education, publications and conferences on knowledge transfer.*

***Key words:** research information, information system, databases, knowledge transfer, new technologies*

Inženýrská akademie ČR (IA ČR) má ve svém statutu zakotveno úsilí o zlepšení technické vzdělanosti, informovanosti o výsledcích výzkumu a vývoje a o zlepšení komunikace mezi badatelskou a realizační sférou v inženýrských disciplínách. Proto se IA ČR rozhodla založit své vlastní specializované pracoviště s názvem „CKTO - Czech Knowledge Transfer Office“ jako formální strukturu, která bude schopna naplnit její cíle a poslání. Pracoviště aktivně přispívá k využití poznatků, znalostí a dalších výsledků badatelské činnosti v průmyslu a dalších aplikací s cílem zhodnotit je ve prospěch růstu konkurenční schopnosti národní ekonomiky.

Hlavní aktivitou CKTO je dlouhodobý program IA ČR nazvaný „S4P – Science for Practice“, jehož cílem je vybudovat informační systém výzkumu a vývoje, zaměřený na zprostředkování informací o nových poznatcích badatelského výzkumu. Informační systém je budován jako veřejně dostupná internetová služba. Vedle pasivního zprostředkování údajů o poznatcích a dalších aplikačně využitelných informacích je součástí programu i aktivní vyhledávání možnosti uplatnění poznatků, poradenská činnost pro zájemce, kteří hledají řešení nějakého konkrétního technického nebo výzkumného problému, zprostředkování nových kontaktů badatelské a průmyslové sféry a vytváření nových výzkumně realizačních partnerství.

Ve výsledcích badatelských projektů VaV (a to nejenom projektů podporovaných prostředky GA ČR) je vedle hlavních a plánovaných badatelských poznatků často obsaženo mnoho dalších, více či méně doprovodných poznatků, nepřímých informací a znalostí, které by mohly mít uplatnění v řadě jiných oborů a aplikací [2]. Poznatky jsou ale zpravidla obsaženy v prestižních publikacích, zaměřených výhradně na úzký okruh odborníků a specialistů v oboru působnosti autora publikace. Formulace poznatku je proto poplatná této "cílové skupině" badatelské obce, neboť hlavním cílem publikace je odborná odezva oslovované skupiny, citace, diskuse a

¹ Program vznikl s podporou grantu GA ČR čís. 106/99/0362 "Výzkum aplikovatelnosti výsledků projektů GA ČR z oboru technických věd s cílem jejich dalšího užití v českém průmyslu".

² Ing. Ivan Dobiáš, DrSc. FEng., e-mail: idob@it.cas.cz

Inženýrská akademie ČR, Národní 3, 117 20 Praha 1

hledání dalších širších nebo detailnějších poznatků, vedoucích k celkovému objasnění zákonitostí nebo potvrzení či vyvrácení původní hypotézy.

Dosažený poznatek může přinést užitek i mimo tuto úzkou cílovou skupinu, oslovanou autorem. Ovšem pouze za předpokladu, že se poznatek k potencionálním zájemcům dostane co možná nejdříve a v podobě, která je pro takové zájemce akceptovatelná. Počet autorů, kteří si jsou schopni uvědomit, že vedle cílové skupiny jimi oslované existuje mnoho dalších možných uživatelů poznatku, je vskutku nepatrný. Ještě méně je pak těch, kteří jsou vedle toho schopni sami tyto poznatky uživatelům předat. Naprostá většina poznatků není podle svých autorů patentovatelná a jen malé procento autorů uvažuje o patentování či výsledky patentovalo v průběhu řešení projektu. Vzhledem k nákladům pro zřízení a údržbu patentové ochrany někteří autoři nejprve sami hledají budoucího uživatele poznatků, který by poplatky sponzoroval. Vysoké procento poznatků, u nichž patentování není možné nebo není rentabilní, dává prostor pro aktivitu programu S4P. Z pragmatického hlediska se tak již jednou zaplacený výzkum a jeho výsledky mohou dále zúročit formou spolupráce autora poznatku a realizátora.

Informační systém CKTO je na této myšlence založen a vyhledání vhodného zájemce o již vyřešené problémy mohou přinést ekonomický zisk, vyšší konkurenční schopnost, a tím i vyšší prosperitu podniků. Duševní vlastnictví poznatku je obvykle dokladováno prostřednictvím publikací nebo jiných dokladů o původu poznatku.

Otázka duševního vlastnictví, autorství a výkonu vlastnických práv k poznatku má významný dopad na zacházení s údaji o poznatcích a dalších informacích. Stojí zde proti sobě právní názory řady odborníků a nalézt správné řešení není jednoduché. Jednoznačným základním atributem přístupu k řešení celého problému je **hodnota informace jako zboží**. Veřejně přístupné informace o badatelských výsledcích výzkumu a vývoje jsou ve vládních databázích k dispozici bezplatně, protože vznikly za podpory veřejných prostředků a jsou určeny široké veřejnosti. Poznatek je ale nutno chápat jako autorské dílo, které sice vzniklo v souvislosti s řešením projektu podporovaného z veřejných zdrojů, ale nese všechny znaky autorského díla ve smyslu autorského zákona³.

Systém je přístupný na adrese <http://www.eacr.cz/ckto> a je postupně naplňován daty. Akvizice dat je pracná a nesnadná, protože pro autory je to nová záležitost, odlišující se od již zaběhlých postupů při získávání účelových prostředků na výzkum.

- [1] Dobiáš I.: Transfer nových poznatků z badatelského výzkumu do využití v podnikatelské sféře, Konference "Management ve výzkumu a vývoji", Velké Losiny 24. - 25. 10. 2001, str. 31-33, MARQ. Ostrava 2001, ISBN 80-85988-67-4 (http://www.eacr.cz/ckto/docs/mvav_ckto.pdf)
- [2] Dobiáš I.: Analýza projektů GA ČR ukončených v roce 1999 v oblasti technických věd, 2. Seminář "Možnosti využití výsledků výzkumu v českém průmyslu", Praha 2001, str. C1-9, IA ČR 2001, ISBN 80-86122-92-1 (http://www.eacr.cz/ckto/docs/2sia_analyza.pdf)
- [3] Dobiáš I.: Program praktického využití poznatků badatelského výzkumu, sborník kolokvia "Dynamika strojů 2002", Praha 2002, str. 13-20, ÚT AV ČR 2002, ISBN 80-85918-71-4 (http://www.eacr.cz/ckto/docs/dobias_dm02.pdf)

³ Zákon čis. 121/2000 Sb. ze dne 7.4.2000 o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon)